

Til

Til kommunal- og moderniseringsdepartementet
postmottak@kmd.dep.no

Dato:
30.09.2020

**HØRINGSUTTALELSE, FORSLAG TIL REVIDERTE STATLIGE PLANRETNINGSLINJER FOR
DIFFERENSIERT FORVALTNING AV STRANDSONEN LANGS SJØEN**

Ishavskysten friluftsråd viser til Kommunal- og moderniseringsdepartementet sitt forslag til reviderte statlige planretningslinjer, og ønsker å komme med innspill.

Ishavskysten friluftsråd sitt utgangspunkt er at vi som interkommunalt organ for kommunene Tromsø, Lyngen, Balsfjord, Karlsøy og Storfjord skal ivareta de allmenne friluftslivsinteressene for innbyggerne, samt naturmangfoldet i regionen, deriblant i strandsonen. For allmennheten og innbyggerne i våre medlemskommuner, er strandsonen av stor betydning for både friluftsliv, rekreasjon, bolyst og folkehelse. I tillegg er strandsonen arena for ulike aktiviteter knyttet til kystkultur, slik som høsting, tradisjon og læring.

Bakgrunn

KMD oppgir at hensikten med endringene skal i sum være å gi noe mer frihet i sone 3 og utkantområder i sone 2, mens de ikke skal medføre endringer i praksis i sone 1 eller pressområder i sone 2. Departementet ber også høringsinstansene vurdere om endringene øker lokal handlefrihet samtidig som man ivaretar natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser.

Sammendrag og konklusjon

Ishavskysten friluftsråd er opptatt av å bevare strandsonen for nåværende og kommende generasjoner, og i denne forbindelse har byggeforbudet fra 1965 vært avgjørende. Vi mener det er viktig at vernet av strandsonen videreføres, og at det ikke er grunnlag for en oppmykning av planretningslinjene. Ut fra den kunnskap og de utfordringer vi ser i dag er ikke de foreslåtte retningslinjer et godt nok styringsredskap. Vår anbefaling er at utbygging i strandsonen må som hovedregel skje etter grundige planprosesser, og ikke gjennom dispensasjoner. Vi mener at det ikke er behov for å liberalisere byggeforbudet i strandsonen, slik det nå legges opp til. Tall fra SSB viser at 90% av søknadene om dispensasjon for å bygge i 100 meters beltet, blir innvilga. Det er ut fra dette vanskelig å se at det er behov for å myke opp dispensasjonsadgangen. Utbygging i strandsonen er irreversible tiltak som hindrer ferdsel, friluftsliv og forringer naturmangfold for all framtid. Hovedutfordringen er at strandsonen i for stor grad bygges ned, særlig gjennom dispensasjoner uten helhetsvurdering – ikke manglende utviklingsmuligheter.

Vi mener det ikke er faglig grunnlag for eller behov for å gjøre det lettere å bygge i sone 2 og 3. Det er viktig at sone 2 og 3 forvaltes i et langsiktig og bærekraftig perspektiv med strenge restriksjoner for utbygging, slik at strandsonen i her ikke ender opp med en tilsvarende fragmentert kystlinje som i sone 1. Den geografiske differensieringen er ikke anvendelig som verktøy når den ikke tar hensyn til at et område både kan falle under kategorien «spredt bebyggd strøk» og samtidig være et «pressområde». Det bør gjøres en mer nyansert differensiering i Troms og Finnmark. Vi anser at de foreslåtte endringene i planretningslinjene knyttet til økt lokal handlefrihet (i sone 3) vil kunne føre til at det gis enda flere dispensasjoner i byggesaker som følge av utydelig/uklart regelverk. Ishavskysten friluftsråd ber om at

allmennhetens interesser i strandsonen ivaretas strengere, gjennom god planlegging og praktisering av byggeforbudet i sone 3 og at det nevnes spesifikt at dispensasjoner bør unngås.

Ishavskysten friluftsråd mener at planretningslinjene som er ute på høring er mangelfulle, ikke tar høyde for dagens utfordringer og liten grad baserer seg på ny kunnskap. Vi anbefaler at de gjennomarbeides på nytt og sendes på ny høring før de vedtas.

Plan framfor dispensasjoner

Ishavskysten friluftsråd mener at i den grad det skal bygges i strandsona, som er nødvendig for enkelte tiltak, bør det skje etter godkjent plan. Ikke gjennom dispensasjon i enkeltsaker. Ved utarbeiding av kommunedelplan og reguleringsplan blir det mer helhetlig tilnærming, normalt et bedre faglig grunnlag og større grad av medvirkning fra alle berørte, enn ved behandling av enkeltsaker som dispensasjon. Videre er en av hovedkonklusjonene i den omfattende evalueringa av Plan- og bygningsloven, EVAPLAN (NIBR/OsloMet) at sumeffekter av mange små utbyggingstiltak fører til at naturmangfold ikke blir tilstrekkelig ivaretatt. Det er nærliggende å regne med at heller ikke allmennhetens tilgang til strandsona ivaretas tilfredsstillende fordi en ikke vektlegger sumeffekter av utbyggingstiltak i tilstrekkelig grad. Vi mener det er viktig at dispensasjoner begrenses.

Sone 3 trenger et strengere vern av strandsona

SSB sin årlige oversikt over potensielt tilgjengelig strandsoneareal (per 1.1.2020) viser at strandlinja er under press, samtidig som bruken er økende i rekreasjon- og særlig reiselivssammenheng. Ishavskysten ber om at det i forslaget til byggeforbud i sone 3 også bør fremgå spesifikt at dispensasjoner bør unngås. Den årlige statistikken fra KOSTRA/SSB viser at det av 973 søknader om bygging i 2019, der 884 (dvs 91%) ble innvilga. Av disse søknadene var 278 i samsvar med plan og 606 gjennom dispensasjon. Vi anser den gradvise nedbyggingen av strandsonen som svært bekymringsfull. Vi mener at dagens dispensasjonspraksis har negative konsekvenser for de allmenne interessene innenfor både friluftsliv, næringsliv, bolyst og vern av naturmangfoldet i strandsonen.

Soneinndeling ikke tar hensyn til naturverdier og/eller friluftsverdier. Eksempelvis kan det være større naturverdier/friluftslivsverdier i sone 3 enn i sone 1. Hele Troms og Finnmark ligger i sone 3. Ishavskysten friluftsråd har i samarbeid med medlemskommunene kartlagt og verdsatt sine friluftsområder etter Miljødirektoratets veileder. I 2020 er også prosjektet «Friluftslivets ferdselsårer» via Miljødirektoratet, igangsatt i flere av våre medlemskommuner. Prosjektet har som mål å kartlegge nå-situasjon, samt planlegge for ønskede tiltak og resultat i fremtiden. Både verdisettingen og ferdselsåre-prosjektet er et viktig kunnskapsgrunnlag for all planlegging i strandsonen, og Ishavskysten ber om at det vurderes om det bør nevnes eksplisitt bl.a. i kap. 6.5. om fastsetting av byggegrense.

Strandsoneareal i område 3 må sikres bedre

I høringsbrevet ber departementet høringsinstansene vurdere om endringene i reviderte statlige planretningslinjer for strandsonen er klargjørende og vil øke forståelsen av differensieringen i retningslinjene mellom pressområder og spredt bebygde strøk. Ishavskysten mener at den foreslåtte differensieringen ikke er anvendelig for region 3, da det er «spredt bebygde strøk» som er/blir pressområder. Det er viktig at sone 3 forvaltes i et langsiktig og bærekraftig perspektiv med strenge restriksjoner for utbygging, slik at strandsonen i Nord-Norge ikke ender opp med en tilsvarende fragmentert kystlinje som i sone 1. Det er også et viktig moment at det i vår region er få statlig sikrede områder i strandsonen, i forhold til resten av landet. Av 2200 områder i Norge ligger kun 44 statlig sikrede områder i

Troms og Finnmark, hvorav flere av disse utenfor strandsonen. I Nord-Norge er det årsaker knyttet til tradisjon for bruk av kyststripa, grunneierforhold og historie som gjør at en såpass liten del av strandsonen er sikret for allmennhetens bruk. Det betyr at vi i vår region (i sone 3) må være ekstra varsom med utbyggingen av disse områdene.

Vi ønsker bedre virkemidler for å ta vare på strandsonas kvaliteter

Strandsona er under press og det er et stort behov for bedre forvaltning av vår viktige kystlinje. Naturmangfoldet og friluftsfolket ser knapt kommunegrensene i strandsona. Verdier og kvalitetene er ofte helheten, landskapet og natur- og kulturmiljøet på tvers av administrative grenser. Derfor er det viktig at arealforvaltning i strandsona skjer gjennom et samspill mellom lokale, regionale og nasjonale myndigheter. Vi etterlyser virkemidler for å ta vare på strandsona. Det kan være gjennom utvikling av veiledningsmateriell om god planlegging i strandsona, herunder innarbeiding av kyststier, råd om aktuelle vilkår for å bedre ferdsel og ivareta naturmangfold hvis en dispenserer fra byggeforbudet og styrking av de økonomiske virkemidlene for sikring og tilrettelegging for friluftsliv, herunder etablering av kyststier.

Ishavskysten friluftsråd ønsker departementet lykke til videre i arbeidet.

Vennlig hilsen

Ishavskysten friluftsråd

Tine Marie Valbjørn Hagelin
Daglig leder